

Hankenumero MMM027:00/2024

LAUSUNTO MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE PORONHOITOLAIN MUUTTAMISESTA

KIINTIÖJÄRJESTELMÄSTÄ

Muutosehdotukset:

Lakiluonnosta erityisesti 21a §:ää on muutettava siten, että se sallii myös vaihtoehtoiset teurastusjärjestelmät.

Kiintiöjärjestelmän käyttö tulee sallia lain tasolla paliskunnissa. Tätä varten lakiluonnostelussa on otettava ns. aikalisä. Paliskuntain yhdistykselle on annettava tehtäväksi valmistella kiintiöjärjestelmästä ja sen käytöstä sekä siihen liittyvistä säännöistä tarkempi selvitys, jonka pohjalta lainvalmistelua voidaan sitten jatkaa tavalla, joka huomioi kiintiöjärjestelmään liittyvät muutostarpeet paliskunnissa.

Mikäli kiintiöjärjestelmästä joudutaan tulevan lainmuutoksen vuoksi luopumaan, tulee tätä luopumista varten säätää siirtymäaika erillisellä siirtymäsäännöksellä.

Perustelut:

Olemme huolissamme siitä, että suunnitteilla oleva lakimuutos asettaa paliskuntien osakkaat eriarvoiseen asemaan ja pakottaa samalla paliskuntien pienempien porokarjojen omistajat luopumaan elinkeinostaan. Nämä lakiluonnoksen mukanaan tuomat muutokset eivät ole toivottavia.

Lakiluonnoksessa on suunnitteilla pykälä, (erityisesti 21a), jotka käytännössä kieltävät nykyisen kiintiöjärjestelmän käytön. Kiintiöjärjestelmä on ollut käytössä yli vuosikymmeniä noin puolessa poronhoitoalueen paliskunnista. Se on vakiintunut osa käytännön poronhoitoa suurimmassa osassa poronhoitoaluetta ja erityisesti eteläisellä poronhoitoalueella. Yllättävä ja äkkinäinen kiintiöjärjestelmästä luopuminen johtaisi

näissä paliskunnissa katastrofiin ja mittaviin henkilökohtaisiin taloudellisiin menetyksiin. **Lakiluonnosta tulee siten muuttaa siten, että se sallii jatkossakin kiintiöjärjestelmän käytön paliskunnissa tai ainakin varmistaa paliskunnille riittävän siirtymäajan ko. järjestelmästä luopumiseen.**

Kiintiöjärjestelmässä on tiivistetysti kyse siitä, että paliskunnassa lasketaan osakaskohtaisesti suurin sallittu poromäärä, jonka osakas saa paliskunnassa pitää. Tämän mukaan määräytyy myös teurastussuunnitelma. Kiintiöjärjestelmä huomioi myös luonnolliset poromenetykset sen sijaan, että se pakottaisi käyttämään jotakin tiettyä ennalta määriteltyä prosenttia. Tämän lisäksi se suojaa pienempien poromäärien omistajia porokarjan häviämiseltä.

Kiintiöillä on oma rahallinen arvonsa, joka vaihtelee poronhoitoalueella 100 eurosta 1000 euroon per poro. Niissä paliskunnissa, joissa kiintiöjärjestelmissä on käytössä nuoret aloittelevat poronhoitajat ovat joutuneet investoimaan tuhansia tai kymmeniä tuhansia euroja elinkeinotoimintansa aloittamiseksi. Kiintiöjärjestelmästä luopuminen tekisi nämä investoinnit turhiksi ja niihin investoineet menettäisivät rahansa.

Ne paliskunnat, joissa kiintiöjärjestelmä on käytössä ovat vuosikymmenten kokemukseen perustuen havainneet sen hyväksi ja toimivaksi. Kiintiöjärjestelmästä on annettu vuosien saatossa useita hallinto-oikeuden ratkaisuja (viimeisimpänä Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 18.3.2025 372/2025, Dnro 989/2024). Vaikka asiasta ei ole säännöksiä poronhoitolaissa, ovat hallinto-oikeudet yleisesti hyväksyneet kiintiöjärjestelmän käytön tasapuolisena ja paliskunnan osakkaita yhdenvertaisesti kohtelevana. Toisin kuin lakiluonnoksen perusteluissa annetaan ymmärtää, niin saamelaisalueen paliskunnat eivät vastusta kiintiöjärjestelmän käyttöä muulla poronhoitoalueella, vaan kannustavat vapaavalintaisuuteen.

Havainnollistamme lakimuutoksen vaikutuksia nykyiseen kiintiöjärjestelmään verrattuna seuraavalla yksinkertaistetulla esimerkillä, joka on hyvinkin todennäköinen:

Poronomistajalla on 10 poroa. Paliskunta on vahvistanut lakiluonnoksen mukaisesti vähennysprosentiksi 50. Poronhoitovuoden aikana poroja katoaa esim. luonnonolosuhteiden seurauksena ja jää löytymättä. Teurastuksen aikaan poronomistajan pitäisi vähentää paliskunnan päättämällä tavalla 5 poroa (50 prosenttia 10 porosta) mutta poroja on jäljellä enää 4 kpl. Selvää lienee, että lakimuutoksen ajama suora prosenttivähennys johtaisi tässä tilanteessa ongelmiin. Vastaavassa tilanteessa kiintiöjärjestelmä ei pakottaisi poronomistaa enää teurastamaan poroja, koska poromäärä on pudonnut muiden syiden takia.

Ehdotamme, että lakiluonnosta erityisesti 21a §:ää muutetaan siten, että se sallii myös vaihtoehtoiset teurastusjärjestelmät. Esim. seuraavasti:

21 a §

Teurasmääriä koskevan suosituksen antaminen

*Paliskunnan tulee antaa osakkailleen vuosittain yhtäläinen prosenttiperusteinen **tai muu vastaavanlainen** suositus teurastettavien porojen määrästä, ellei ole 22 §:n mukaisia perusteita velvoittaa osakkaita vähentämään porojensa määrää.*

...

Ehdotamme, että **lakiluonnostelussa otetaan ns. aikalisä ja Paliskuntain yhdistykselle annetaan tehtäväksi valmistella kiintiöjärjestelmästä ja sen käytöstä sekä siihen liittyvistä säännöistä tarkempi selvitys, jonka pohjalta**

lainvalmistelua voidaan sitten jatkaa tavalla, joka huomioi paremmin kiintiöjärjestelmään liittyvät muutostarpeet.

Ehdotamme myös, että **mikäli kiintiöjärjestelmästä joudutaan tulevan lainmuutoksen vuoksi luopumaan, niin siihen investoineiden poronomistajien asema tulee suojata riittävän pitkällä siirtymäajalla ja säätämällä tästä lakiin omat siirtymäsäännöksensä**, jotka mahdollistavat asteittaisen luopumisen kiintiöjärjestelmästä seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Rovaniemellä 02.06.2025

Jäljempänä olevien kiintiöjärjestelmää käyttävien ja/tai puoltavien paliskuntien puolesta,

Seppo Hirvonen
Poroisäntä
info@valkeapeura.fi
0405853663

Antti Pätsi
Poroisäntä
Akanlahden paliskunta

Antti Kantola
Poroisäntä
Alakylän paliskunta

Urho Väisänen
Poroisäntä
Hossa-irnin paliskunta

Ari Hepola
Poroisäntä
Ikosen paliskunta

Heikki Härmä
Poroisäntä
Kallioluoman paliskunta

Mika E. Satta
Poroisäntä
Kolarin paliskunta

Lauri Oinas-Panuma
Poroisäntä
Kollajan paliskunta

Hannu Juotasniemi
Poroisäntä
Kuukkaan paliskunta

Matti Holster
Poroisäntä
Lohijärven paliskunta

Ari Heikkinen
Poroisäntä
Näljängän paliskunta

Henri Siurua
Poroisäntä
Oijärven paliskunta

Juha Kujala
Poroisäntä
Oivangin paliskunta

Aimo Ekonoja
Poroisäntä
Orajärven paliskunta

Tapio Vuollo
Poroisäntä
Palojärven paliskunta

Eero Kosamo
Poroisäntä
Pintamon paliskunta

Janne Mustonen
Poroisäntä
Poikajärven paliskunta

Seppo Hirvonen
Poroisäntä
Posion Livon paliskunta

Sami Konttila
Poroisäntä
Pudasjärven livon paliskunta

Markus Jaurun
Poroisäntä
Pudasjärven paliskunta

Kyösti Uutela
Poroisäntä
Pyhä-Kallion paliskunta

Mika Käsmä
Poroisäntä
Taivalkosken paliskunta

Matti Myllynen
Poroisäntä
Timisjärven paliskunta

Olavi Lämsä
Poroisäntä
Tolvan paliskunta